SVERIGES RIKSDAG

Kommittémotion M

Motion till riksdagen 2026/27:2903

av Oliver Rosengren m.fl. (M)

Arbetsmarknad,arbete och kompetensutveckling

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det mer lönsamt att arbeta och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det mer lönsamt att arbeta för den som behöver pendla till arbetet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det mer lönsamt att arbeta även efter pensionsåldern och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta krafttag mot diskrimineringen av seniorer på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett har jobbat-avdrag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera nystartsjobben och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta människor med funktionsnedsättning prova på ett arbete utan att det försämrar individens socialförsäkringsskydd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det enklare att yrkesväxla och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett omställningsavdrag och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en praktik- och lärlingsreform med ett samlat regelverk och handledaravdrag på arbetsgivaravgiften och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en yrkesskola som likvärdigt alternativ till högskoleförberedande studier med fokus på yrkesskicklighet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en samlad, nationell yrkesutbildning där studerande ersätts rättvist, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa bidragstaket fullt ut och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrade och samordnade arbetsförmågebedömningar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ta mer ansvar för ersättning och aktivering av arbetslösa och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav inom samtliga bidragssystem om att flytta dit där jobben finns och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta drivkrafter för arbete i a-kassan och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta och utöka satsningar på SAO-jobb och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Arbetslinjen är kärnan i vår politik. När fler människor arbetar stärks Sveriges ekonomi, resurserna till välfärden ökar och sammanhållningen i samhället blir starkare. Det lägger grunden för vårt gemensamma välstånd. För den enskilde innebär det en egen inkomst, självständighet, delaktighet i en gemenskap och en möjlighet att forma sin egen framtid.

Sverige har i grunden goda förutsättningar för en stark arbetsmarknad. Vi har en välfungerande arbetsmarknadsmodell, konkurrenskraftiga företag och en generellt sett

hög utbildningsnivå bland befolkningen. Trots det har vi betydande utmaningar med en arbetslöshet som allt för länge levat på en hög nivå och där många människor befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden. Det handlar inte enbart om för låg kompetens, utan i stor utsträckning också om fel kompetens i förhållande till arbetsmarknadens efterfrågan. I en tid där arbetsmarknaden förändras och den demografiska utvecklingen gör att allt färre måste försörja allt fler blir detta utanförskap kostsamt, inte bara för den enskilda individen utan också för samhället i stort.

Utanförskapet är främst strukturellt. Och även om den strukturella arbetslösheten nu minskar för första gången på 20 år så finns mycket kvar att göra. Bristande kunskaper i svenska språket, otillräcklig utbildning och svag förankring på arbetsmarknaden gör att många har svårt att få sitt första arbete – samtidigt som vi har en kompetensbrist. Vi ser ett stort behov av reformer som förbättrar matchningen och som stärker människors möjligheter att bli anställningsbara. Ytterst är det ett ansvar för den enskilda individen, men det offentliga har enligt samhällskontraktet en skyldighet att erbjuda adekvat stöd och relevanta utbildningar. Så har det inte alltid sett ut.

Arbetsmarknadspolitiken behöver vara en politik för tillväxt, företagande och entreprenörskap. Sveriges framtida välstånd förutsätter ett starkt och växande näringsliv, eftersom det är i företagen som många av de nya jobben växer fram. Att i det läget förespråka reformer om kortare arbetstid och avskaffat karensavdrag slår, om de genomförs, direkt mot företagen och jobben genom höjda sjuklönekostnader och behov av att anställa mer personal – utan att det för den delen behöver innebära fler arbetade timmar eller ökad produktivitet. Moderaterna vill i stället se näringslivsreformer som minskar regelkrånglet, sänker skadliga skatter och som skapar goda förutsättningar för investeringar.

Moderaterna vill verka för ett Sverige där fler människor går till jobbet, där färre fastnar i långvarigt bidragsberoende och där varje människas förmåga tas tillvara. En stark arbetslinje handlar om rättigheter och skyldigheter, om krav och möjligheter. När vi stärker drivkrafterna till arbete, kopplar samman utbildning och arbetsmarknad och skapar goda förutsättningar för företag att växa kommer arbetslösheten att minska. Så bryter vi utanförskap och lägger grunden för ett starkare och mer sammanhållet Sverige.

Fler i arbete

Moderaterna står för en arbetsmarknadspolitik, där alla som kan arbeta ska få möjlighet att delta på arbetsmarknaden och där både kostnaderna och regelkrånglet för företagen

ska minska. Kvinnor och män ska kunna delta på arbetsmarknaden i samma utsträckning och på samma villkor. Den som har invandrat till Sverige ska möta tydliga krav på ansträngning, men också ett adekvat och individanpassat stöd som kortar vägen till egen försörjning.

Arbetslivet måste kunna kombineras med livet som förälder varför frågan om en välutbyggd och flexibel barnomsorg är en viktig del i arbetslinjen. Genom att avskaffa avgiften för förskola och fritids gör vi det mer lönsamt att arbeta för den som är i behov av barnomsorg. Vid sidan av ytterligare förstärkningar av jobbskatteavdraget inför vi en särskild skattesänkning för alla föräldrar som arbetar. För den som pendlar till ett arbete ska arbetsgivaren skattefritt kunna stå för upp till 15 000 kronor av kostnaden. Med vår politik får en barnfamilj där båda föräldrarna jobbar, 5000 kronor mer kvar att leva för, varje månad.

Alla människors förmåga och potential ska tas till vara. Att människor vill fortsätta arbeta efter pensionsåldern ska uppmuntras och uppskattas. Moderaterna vill sänka skatten för dem som fortsätter arbeta efter pensionsåldern och samtidigt ta krafttag mot diskrimineringen av seniorer på arbetsmarknaden, så kallad ålderism. För den som har arbetat ett helt yrkesliv ska det synas i plånboken även efter pension. Vi vill därför införa ett har jobbat-avdrag.

Fler och mer relevanta jobb för personer med nedsatt arbetsförmåga

Människor ska bli hörda, sedda och förstådda utifrån sina förutsättningar. För den som har en nedsatt arbetsförmåga, exempelvis på grund av funktionsnedsättning, och därför inte kan delta fullt ut på arbetsmarknaden, ska meningsfull sysselsättning erbjudas.

Enligt statistiska centralbyrån har närmare 800 000 personer i åldern 16 till 65 år en funktionsnedsättning. För ungefär åtta procent av befolkningen är funktionsnedsättningen av den grad att den påverkar arbetsförmågan. Det är en heterogen grupp och alla funktionsnedsättningar följs inte av en nedsatt arbetsförmåga. Bland dem som har arbetsförmåga är sysselsättningsgraden bara något lägre än för befolkningen som helhet. Bland dem som har en nedsatt arbetsförmåga är dock sysselsättningsgraden betydligt lägre än för befolkningen i stort vilket innebär att ett stort antal personer idag inte får en möjlighet på arbetsmarknaden.

En möjlighet för personer med funktionsnedsättning är de nystartsjobb som infördes av Alliansregeringen. De har visat sig vara en effektiv insats där de fungerar, men det

finns också granskningar som visar att nystartsjobben använts för fusk och organiserad brottslighet. Det kan vi förstås aldrig acceptera. Moderaterna vill därför ge nystartsjobben en nystart där vi vårdar reformen och minskar arbetslösheten. För att minska risken för fusk bör kvalificeringen till a-kassan genom nystartsjobb slopas, de högsta ersättningsbeloppen sänkas och det bör krävas ett år med omsättning innan nystartsjobb kan användas för att hindra bulvanföretag från att utnyttja reformen.

Moderaterna ser också att Daglig verksamhet behöver reformeras. Vi vill se över möjligheterna till att omforma habiliteringsersättningen till en jobb-bonus som ska vara högre än dagens ersättning, likvärdig över hela landet och att den som deltar i daglig verksamhet ska kunna prova ett arbete utan att det försämrar hans eller hennes socialförsäkringsskydd. Fler måste också kunna lämna lönestöd och Samhall för en tjänst på den ordinarie arbetsmarknaden.

Omställning till nytt arbete

När gamla arbetssätt utmanas sker en strukturomvandling i ekonomin som påverkar arbetsmarknaden. Arbetsuppgifter, ibland även yrken, försvinner samtidigt som det växer fram nya arbetsuppgifter i snabb takt. På en arbetsmarknad där AI får en allt tydligare roll och påverkan så ökar kraven på människor att rusta sig med nya kunskaper för att fortsatt vara relevanta och attraktiva för arbetsgivarna. Den strukturella omvandlingen i kombination med ett längre arbetsliv innebär att kompetensutveckling och karriärbyten snarare är regel än undantag. En dynamisk arbetsmarknad skapar också en rörlighet mellan olika arbeten. Sverige har goda förutsättningar att dra nytta av teknikutvecklingen de kommande åren, men det förutsätter att omställning och kompetensutveckling stimuleras genom hela arbetslivet. Vi behöver underlätta både för arbetsgivare och enskilda att investera i utbildning för att göra det lätt att yrkesväxla, men också för att bygga på sin kompetens i syfte att fortsätta i samma anställning och avancera på arbetsplatsen.

Om fler ska kunna känna sig trygga med att byta arbete eller bransch, även högre upp i åldrarna, behöver förutsättningarna för att finansiera studier senare i livet förbättras. Moderaterna har tidigare föreslagit ett omställningsavdrag så att människor kan få skatteavdrag för egna utbildningskostnader, för att stimulera till omskolning och för att möjliggöra en anpassning av den egna kompetensen utifrån arbetsmarknadens behov.

För att stimulera till omställning och kompetensutveckling genom hela arbetslivet behöver staten också leva upp till sin del av samhällskontraktet genom att underlätta för

såväl arbetsgivare som individer att investera i utbildning. Yrkeshögskolan och vuxenutbildning skapar grund för att fler ska kunna möta arbetsmarknadens efterfrågan också när den förändras, och möjliggör för såväl kompetensutveckling som karriärväxling.

Arbetslösa utan utbildning ska utbildas till arbete

De svenska yrkesutbildningarna har utvecklats, men behöver förbättras ytterligare. Med mer fokus på arbetsplatsförlagt lärande kortas vägen till jobb. Praktik- och lärlingsplatserna ska bli fler med ett gemensamt regelverk för alla utbildningsformer. Moderaterna vill verka för certifierade arbetsplatser och handledare och en rabatt på arbetsgivaravgiften – ett handledaravdrag – för aktiva handledare.

En yrkesskola på två till fyra år kan etableras som ett likvärdigt alternativ till högskoleförberedande utbildning med fokus på yrkesskicklighet snarare än högskolebehörighet.

Vi vill dessutom samla yrkesutbildningen för vuxna i en ny, nationell yrkesutbildning som ersätter yrkesvux hos kommunerna, arbetsmarknadsutbildning (AUB) hos Arbetsförmedlingen och piloten med Nationell yrkesutbildning (NY) hos Myndigheten för yrkeshögskola. Det skulle kraftsamla utbildningssystemet. Samtidigt behöver ersättningsystemet reformeras. Idag läser många kvinnor välfärdsutbildningar inom yrkesvux och behöver ta studielån, medan många män läser industriutbildningar inom AUB. Det bygger in ekonomiska ojämställdheter.

Tydlig arbetslinje i bidragssystemet så att fler kommer i jobb

Det ska alltid löna sig mer att ta ett jobb än att leva på bidrag. Den som ställer klockan på morgonen, lämnar barnen på förskola och kämpar för att få vardagen att gå ihop ska inte ha mindre kvar att leva på än den som försörjs via bidrag. Om skillnaden mellan arbete och bidrag är för liten undergrävs både drivkrafterna till arbete och tilltron till samhällskontraktet.

För att fler människor ska kunna ta sig från bidrag till egen försörjning har Moderaterna i regeringsställning påbörjat en omläggning av bidragspolitiken. Tydliga krav ställs idag på den som får försörjningsstöd att ta steg mot ett arbete. För den som invandrat till Sverige ställs krav på arbete för kvalificering till hela vår välfärd. Vi vill samla ansvaret för ersättning och aktivering av arbetslösa hos staten. Aktiviteter ska såklart utföras av olika aktörer, men staten behöver ta ansvaret för att alla aktiveras på

heltid eller mottar sanktioner. Ett nytt arbetslöshetsbidrag bör baseras på aktivitetsstödet, men omfatta alla som har arbetslöshet som försörjningshinder.

Moderaterna vill verka för att halvera antalet personer som får försörjningsstöd. Bidragstaket är ett sätt att säkerställa rätt stöd för den som behöver det. Dessutom är det rättvist mot alla som anstränger sig. För att människor ska kunna få just rätt stöd format utifrån individuella förutsättningar behöver vi se över arbetsförmågebedömningarna. Idag görs olika bedömningar av en persons arbetsförmåga beroende av om ansvaret faller på Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller socialtjänsten. Så ska det inte vara. Därför bör ansvaret för bedömningar av arbetsförmåga samlas hos en gemensam statlig insats. Det säkerställer likvärdigheten och minskar risken för att människor ska hamna mellan stolarna.

I strävan efter att göra sig anställningsbar ingår också att flytta dit där jobben finns. Moderaterna anser att krav på att flytta för att kunna få ett jobb bör tydliggöras inom samtliga bidragssystem. För att ytterligare stärka arbetslinjen vill vi öka avtrappningen i a-kassan och avskaffa avdraget för a-kasseavgiften. Genom inrättandet av en generell bidragsspärr och effektivare informationsutbyte mellan myndigheter, skapar vi goda förutsättningar för att kraftigt minska bidragsfusket.

För att unga människor vars föräldrar saknar en tydlig förankring på arbetsmarknaden eller i samhället ska få en tidig chans till kontakt med arbetsmarknaden satsar vi på så kallade SAO-jobb som ger högstadieungdomar i utsatta områden möjlighet att jobba som en del av skolgången. På så sätt bryter vi mönster där utanförskap riskerar att gå i arv.

Oliver Rosengren (M)

Merit Frost Lindberg (M) *Amanda Thonander (M)*

Leif Gripestam (M)